

De Klerk vitjar Danmark í dag

Suðrafrikanski forsætisráðharrin, F.W. de Klerk kemur í dag á vitjan í Danmark. Vitjanin er liður í eini ferð til fleiri lond í Europa, eitt nú Írland og Bretland.

Tað er kanska ekki heilt av tilvild, at hvítt suðrafrikanski leiðarin júst hefur valt at vitja Danmark á hesi Europaferð síni. Danmark er nevniliga tað einasta landið í EF, sum greitt er imóti at seta sanktiónirnar úr gildi móti Suðrafrika. Hetta hefur annars verið eitt ynski frá EF, og tá atkvøðast skuldi um málið í EF fyri stuttum, var Danmark tað einasta landið, sum atkvøddi imóti og harvið fall tað. Tað krevst nevniliga full semja um at avtaka sanktiónirnar. Tískil standa EF-sanktiónirnar við.

Tað er annars ekki danska stjórnin sum so, ið er imóti at seta sanktiónirnar úr gildi. Hon er tvørturímóti samd við hinum EF-löndunum, men danska stjórnin er noyð til at boyggja seg fyri einum meiriluta í marknaðarnevndini og harvið fólkatinginum. Her hava bæði SF, javnaðarflokkurin og teir radikalu gjørt greitt, at teir í lotuni ikki siggja nakra orsök til at avtaka sanktiónirnar. Víst verður á, at enn hava tey svørtu ikki fingið javnrættindi og harafturat er tað ynskið hjá tí størsta bólknum millum tey svørtu, ANC, at sanktiónirnar skulu standa við til ein nýggj grundlóg tryggjar teimum svørtu javnbjóðis rættindi.

Áðrenn hann fór úr Suðrafrika til Onglands segði de Klerk, at sanktiónspolitikkurin verður ikki eitt av høvuðsevnunum á fundinum í Danmark. Hann ynskir harafturímóti at greiða lönskum politikarum frá valdsgerðunum millum eir svørtu bólkarnar í Suðrafrika.

Stríðið millum teir svørtu bólkarnar, ANC og Inkatha, hefur higartil í ríkastað 500 fólkum livið g hesi seinastu 5 árinu meira enn 6000 svørt teyð í samanbrestum.

Júst hesin spurningurin um samanbrestir millum tey svørtu hefur sett oyndirnar at finna eina oysn á trupulleikunum í Suðrafrika í vanda.

ANC-rørslan, sum hefur undirtøku frá størsta partinum av teimum svørtu, hefur átalað hvítt myndugleikarnar at taka støðu fyri Inkatha-rørsluni og birta bæði beinleiðis og óbeinleiðis uppundir valdsgerðirnar við at hjálpa og eggja Inkathafólki móti ANC.

Herfyri kravdi leiðarin í ANC, Nelson Mandela, at hvítt stjórnin skal gevast við at stuðla Inkatha og sett eina freist til tann 9. mai, tá stjórnin skal hava gingið nøkrum treytum á mæti, m.a. henni at siga tveimum av sinum ráðharrum úr starvi, sum ANC skuldsætir fyri at stuðla Inkatha og harvið seta enn størri split millum tey svørtu.

Gongur de Klerk og stjórn hansara ikki hesum krevum á mæti, fer ANC at gevast við samráðingunum og kann hetta fáa álvarsliðar avleiðingar fyri bæði hvít og svørt og fyri alt tað suðrafrikanska samfelagið. Hetta veit de Klerk, og tí hefur hann eisini svarað ANC aftur við at bjóða seg fram at skipa fyri eini ráðstevnu 24. mai, sum skal royna at fáa ein enda á samanbrestinum millum tey svørtu. ANC hefur svarað aftur, at hetta er bert eitt propaganda-nummar og einki hald í veruleikanum. Inkatha — harafturímóti, hefur tikið væl imóti uppskotinum.

Við hesum er skapt enn eitt slit og ósemja millum teir svørtu bólkarnar.

Eisini í øðrum spurningum eru tey svørtu ósamd. ANC vil hava vesturheimin at varðveita sanktiónirnar til demokrati er veruleiki, meðan Inkatha vil hava umheimin at gevast við sanktiónunum, tí tær skaða tey svørtu meira enn tey hvítt, verður sagt.

Men høvuðsspurningurin í lotuni er at steðga valdsgerðunum millum tey svørtu, og hetta tykjast allir partar vera samdri um, við undantaki av teimum hvítt, sum fyri alt í verðini ikki ynskja at geva nakad av valdinum til tey svørtu.

Nú vitjar de Klerk so í Danmark, tí landinum, sum kanska meira enn nakad hefur stuðlað ANC og sjónarmiðum tess. Tað er greitt, at de Klerk við hesi vitjan vil royna at

sannføra donsku stjórnina um, at hvítt minniluta-stjórnin ynskir broytingar í Suðrafrika, men at hon eisini fegin sær, at Danmark gongur við til at seta sanktiónirnar úr gildi, tí hetta kann fáa stóran týðning fyri suðrafrikanska búskapin.

Eygleiðarar eru á einum máli um, at tað longu eru hendar týðandi broytingar í Suðrafrika til tað betra síðani de Klerk kom til valdið. Hann ynskir meira enn nakar av sinum undangongummonnum at betra umstøðurnar hjá teimum svørtu, men spurningurin er so hvussu langt hann sleppur fyri sinum egnu. Higartil eru nógvar av teimum gomlu apartheidlógunum strikaðar í lógarbókunum, men eitt er so tað, sum ikki stendur á pappirinum longur, men sum kortini livir uppá sitt besta í veruleikanum.

Og so leingi Suðrafrika ikki hefur fingið eina nýggja grundlóg, sum

UTTAN

EFTIR

Jan Müller skrivur

tryggjar teimum svørtu javnbjóðis rættindi, so leingi kenna tey svørtu seg ikki trygg. Alt annað vil vera lappari. Núverandi grundlógin góðtekur apartheid sum prinsipp og útilokar harvið ikki minni enn 75% av suðrafrikanarunum frá tí mest heilaga rættinum í einum demokrati, valrættinum.

Men eisini á hesum øki hefur de Klerk sagt skuldu henda broytingar. Hann sær fegin at allir suðrafrikanarar hava atkvøðarætt, eisini tey svørtu.

Men so leingi ein stórtur aptur av teimum svørtu livir í størsta fátækrahæð, verður tað torført at fáa bilbugt við teimum veruligu trupulleikunum í Suðrafrika. Og fyri at broyta hesi viðurskipti er

Hesa tekeningina av de Klerk hefur heimskendi teknari David Levine gjørt. Hon er frá 1989.

neyðugt at avtaka apartheid, sum í veruleikanum hefur ábyrgdina av, at so stórtur partur av suðrafrikanarum livir í størsta fátækrahæð.

Konservativir kommunistar:

Krevja at Gorbátjov lýsir Sovjetsamveldið í undantaksstøðu

Michail Gorbátjov er í trongum skóm. Hann verður kroystur frá øllum síðum. Teir radikalu vilja hava hann at fremja størri broytingar í sovjetiska samfelagnum og skunda undir demokratið við reformum, meðan teir meira ortodoks, teir sokallaðu konservativu kommunistar krevja av Gorbátjov, at hann brúkar alt sitt vald til at mótarbeida verkføllum og sjálvstýrisroyndunum hjá fleiri av republikunum.

Nú hefur tann sonevndi Sojus-bólkurin av konservativum kommunistum kravt, at undantaksstøða verður sett í gildi í øllum Sovjetsamveldin-

um. Bólkurin krevur, at Fólkakongressin, sum er ovasti myndugleiki í landinum, verður innkallað fyri at samtykka eina undantaksstøðu.

Umboð á tí uttasta høggravonginum halda ikki, at Gorbátjov hefur gjørt brúk av møguleikanum, hann hefur fingið fyri at fáa fólk at halda lóg og landaskil.

Serliga verður tað funnist at Gorbátjov fyri, at hann ikki hefur sett hart móti hørðum móti teimum mongu verkføllum, sum nærur hava lagt tann sovjetiska idnaðin lammast.

Ein av fremstu tals-

Tað er ikki bert Jelsin, sum gevur "Gorbie" grá hár

monnum fyri Sojus-bólkinn segði sunnudagin, at hann vónaði, at Gorbátjov fór at lýsa landið í

undantaksstøðu, tí gjørdi hann tað ikki, so var tað møguliga onkur annar, sum vildi gera tað.